

Nové Bratrské Listy

ROČNÍK XIV (2012)

2

Milostí Boží jsem to, co jsem, a milost, kterou mi prokázal, nebyla nadarmo; více než oni všichni jsem se napracoval - nikoli já, nýbrž milost Boží, která byla se mnou.

(1K 15,10)

kázání

Duch svatý je porozumění 31
(*L. Mamulová*)

biblické a teologické studie

Zapovězené žalmy 34
(*Th. Römer*)

dějiny

Dlouhá cesta z Ochranova do Berthelsdorfu (*V. Schulz*) 39

275 let české vesnice v Berlíně 42
(*J. Just*)

unitas fratrum

Synod EKP (*red*) 44
Vize - Leitbild

Dojmy ze synodu (N. Běťáková)

Napětí ve věcech služebných
(*Helmuth Schiewe*)

náš seniorát 48

Noc kostelů - Ž. Brod (*J. Polma*)

Noc kostelů - Potštejn 50
výlet mládeže do Beskyd

(*A. Halamová*)

práce sester 52

Setkání sester v Nieském

(*L. Bernardová*)

z církvi doma i ve světě 52

Ordinace v Letohradě (*N. Běťáková*)

Doma na venkově - církev ve venkovském prostředí (*O. Halama*)

A bohové se vracejí - knížka 55

ráj srdce

Z myšlenek B. Pascala

Nové Bratrské Listy

13. ročník (2011)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

Milé čtenářky a čtenáři,
druhé letošní číslo našeho časopisu vychází v polovině roku, v situaci, kdy se pomalu rozbíhá kampaň pro prezidentskou volbu, diskutuje se o poslanecké imunitě a přetřásá se jeden skandál za druhým.

Nepodaří-li se objasnit další korupční skandály, zase všechno uvázne na mrtvém bodě a nikdo nebude potrestán, „ať poslední zhasne“, řekl v rozhovoru pro média jeden bývalý policista.

I když si nesmíme dělat o člověku, tedy sami o sobě, žádné iluze, pro perspektivu víry rozhodně neplatí, ať poslední zhasne. Na konci všeho je světlo, které svítí už teď, přemáhá tmu a až přijde čas, zruší ji docela.

Tak trochu si symboliku světla připomínáme každoročně i nocí kostelů, o níž tentokrát přinášíme reportáže ze seniorátu.

Přestože náš život sužují nejrůznější obtíže, trápení a bolesti, jak připomíná výklad žalmů v biblické studii, můžeme se i s nimi obracet na toho, který vzal naše bolesti na sebe.

Rubriky o dějinách a Unitas fratrum nám tentokrát přináší zprávy z Evropské kontinentální provincie - jubileum Rixdorfu, obnovení Jednoty a nedávný synod EKP.

Různými způsoby se to dotýká stále otázky, kdo jsme: jako lidé, jako křesťané, jako členové Unitas fratrum a Ochranovského seniorátu, jako evangelici v této společnosti. Úvodní kázání nás pak obrací k tomu, který nám pomáhá najít odpověď a uskutečňovat ji.

Prejeme vám všem pokojné léto.

red

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 13198319/0800

DUCH SVATÝ JE POROZUMĚNÍ

Celá země byla jednotná v řeči i v činech. Když táhli na východ, našli v zemi Šine-áru pláň a usadili se tam. Tu si řekli vespolek: „Nuže, nadělejme cihel a důkladně je vypalme.“ Cihly měli místo kamene a asphalt místo hlíny. Nato řekli: „Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi.“ I sestoupil Hospodin, aby zhlédl město i věž, které synové lidští budovali. Hospodin totiž řekl: „Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést. Nuže, sestoupíme a zmateme jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli.“ I rozehnal je Hospodin po celé zemi, takže upustili od budování města. Proto se jeho jméno nazývá Bábel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmátl řeč veškeré země a lid rozehnal po celé zemi.

(Gn 11,1-9)

Když nastal den letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě. Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř, a naplnil celý dům, kde byli. A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat. V Jeruzalémě byli zbožní židé ze všech národů na světě, a když se ozval ten zvuk, sešlo se jich mnoho a užasli, protože každý z nich je slyšel mluvit svou vlastní řečí. Byli ohromeni a divili se: „Což nejsou všichni, kteří tu mluví, z Galileje? Jak to, že je slyšíme každý ve své rodné řeči: Parthové, Médové a Elamité, obyvatelé Mezopotámie, Judeje a Kappadokie, Pontu a Asie, Frygie a Pamfylie, Egypta a krajů Libye u Kyrény a přistěhovalí Římané, židé i obrácení pohané, Kréťané i Arabové; všichni je slyšíme mluvit v našich jazycích o velikých skutcích Božích!“ Žasli a v rozpacích říkali jeden druhému: „Co to má znamenat?“ Ale jiní říkali s posměškem: „Jsou opilí!“

(Sk 2,1-13)

Vybudujme si město a věž

Kdysi dávno, na úsvitu civilizace dostali lidé skvělý nápad, vybudovat si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Všechny to ohromně nadchlo, připravili plány a začali stavět. Dobře si rozuměli, práce se jim asi dařila a věž rychle rostla do výšky.

Je to obraz života, o kterém sní mnoho lidí. Jaké by to bylo krásné, kdyby si všichni lidé rozuměli, táhli za jeden společný provaz a pilně spolupracovali. Co práce by se udělalo! Nikdo by se práci nevyhýbal, jaký by byl pořádek a všichni by se měli dobře!

Možná bychom se také nechali nadchnout, kdybychom neznali celý příběh o babylonské věži. Zpočátku lidé dostali skvělou myšlenku a pak výborně spolupracovali, ale

nakonec skončili právě tak, jak nechtěli a čeho se nejvíc báli, že by byli bezejmenní rozptýlení po celé zemi.

Podobná situace se už v dějinách opakovala

Nacizmus začínal podobně jako geniální myšlenka, že německý národ je se svou jedinečností, smyslem pro pořádek a pracovitostí určen k vládnutí nad ostatními. Hitler dokázal nadchnout mnoho lidí, kteří se jím nechali vést a dařilo se jim budovat a stavět.

Nebo velmi nakažlivá je myšlenka, která řeší problémy lidí v krizi, že je někdo, kdo za všechno může. Jednou jsou to Židé, jindy Romové, kteří jsou příčinou zlého ve společnosti, nepořádku a bezpracných zisků.

Je pravda, že tyto nápady jsou uvažujícím a vnímavým lidem podezřelé. Ale jsou i jiné lákavé myšlenky, které se jeví jako smysluplné a dobré, jako vydat se za heslem francouzské revoluce volnost, rovnost, bratrství. Podobně socialismus se svou sociální spravedlností se jevil jako dobrá cesta nebo kapitalismus s volným trhem, ale i samo křesťanství bylo a může být zideologizováno a pak je motorem falešné jednoty a budování věží, které by chtěly dosáhnout nebes.

Když lidi spojuje velká a jasná myšlenka, je to ideální prostředí pro spolupráci, stačí takovou myšlenku objevit a pak už jde všechno samo a brzy je vidět, jak společné dílo roste pod rukama.

Obyčejná myšlenka z běžného života

U babylónské věže to byla myšlenka o lidské slávě s pokusem vyrovnat se Bohu - „Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýlení po celé zemi.“ I další světová hnutí, o kterých jsem mluvila, patří do stejného soudku.

Mohlo by se nám zdát, že nás se takové nebezpečí netýká, nemáme světové ambice, nechceme konkurovat Bohu a nechceme nikoho ovládat. A dnes víme, že je slepá ulička chtít budovat lepší svět tím, že se lidé spojí velkou myšlenkou.

Ale příběh o nebezpečné jednotě lidí, kteří stavěli věž do nebes, je aktuální i pro nás v naší obyčejnosti a nenápadnosti lidí bez vysokých cílů.

Podobně zrádné může být spojenectví při prosazování nějakého projektu v obci, ve sboru nebo i v rodině. Tam, kde jsou lidé jednotní v budování svých představ, hrozí nebezpečí, že nevidí, neslyší jiný názor a spojenectví jim dává sebevědomí, které odmítá každý pokus věc zpochybnit. Všichni musí mít stejný názor, aby si rozuměli?

Ale je jasné, že člověk přesně, stoprocentně nikdy neví, která cesta je správná a pokus ji za každou cenu obhájit nemá budoucnost.

Stavitele věže Bůh rozpráší do všech koutů světa. Přestali si rozumět, každý mluvil jinou řečí.

Proč se taková jednotnost Bohu nelíbí? V dávnověkém příběhu Bůh říká: „Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést.“

Bůh ví, že člověk je schopen svou myšlenku dotáhnout až do konce a tak ohrožuje celou zemi. Bůh stvořil zemi krásnou, bohatou, různorodou, kde je místo pro velkou pestrost každého tvora a každé byliny.

Příběh ze Skutků

Opakem počáteční jednoty a následného neporozumění je příběh ze Skutků. Učedníci se po Ježíšově smrti báli, raději moc mezi lidmi nešli, měli své tajemství. Učedníci přebývali v horní místnosti města - „*vystoupili do horní místnosti domu, kde pobývali a všichni se svorně a vytrvale modlili spolu se ženami, s Marií, matkou Ježíšovou, a s jeho bratry.*“ Patří k sobě, mají stejnou zkušenost, jsou z Galilee, je jich hrstka a cítí se ohroženi. Všechny velké myšlenky na příchod Božího království jsou pryč. Možná se sami sebe ptali, kde nyní začít a co dělat? Někteří se možná vrátili ke svému původnímu povolání a z Jeruzaléma odešli jako ti na cestě do Emaus. Zavládla bezradnost a nejistota. „*...doufali, že on (Ježíš) je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo (co byl ukřižován).*“

Přicházejí Letnice

Ale přicházejí Letnice a Bůh sesílá těmto ustrašeným lidem dar svého Ducha. Boží sílu zakoušejí jako oheň, ne jako jeden velký oheň, do kterého by všichni přikládali, ale každý měl nad hlavou svůj ohýnek a přestali se bát, něco se s nimi stalo uvnitř, v jejich srdci, ve vnitřnostech. Tak to přece předpověděl Ježíš o těch, kdo se znovu narodili, přijali Božího Ducha: „*Vítr vane kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha.*“

Byly svátky Letnic a do Jeruzaléma přišla spousta lidí, jsou to nejrůznější lidé, z různých národů, jazyků, možná i ras a barev. Poutníci sebou přinášejí barevný svět svých domovů.

Jsou to lidé různých zvyků, různého myšlení, kteří si jinak nemusejí rozumět, protože každý mluví jinou řečí. Nyní slyší učedníky „*...mluvit svou vlastní řečí. Byli ohromeni a divili se: ... všichni je slyšíme mluvit v našich jazycích o velikých skutcích Božích!*“

Duch svatý je porozumění

Duch svatý má schopnost lidi spojovat. Promlouvá k lidskému srdci o naději, o smyslu života. S darem Božího Ducha, Ducha Kristova přichází neuvěřitelné věci.

Ti, kdo dříve o sobě nic nevěděli jsou najednou přáteli. Ti, kdo se báli, jsou ochotni vyjít ven a mluvit s cizími. Ti, kdo se na sebe hněvali nebo byli dokonce nepřáteli jsou v družném hovoru. Ti, kdo se provinili, přijali odpuštění, kdo nedovedli odpustit, odpouští. V Kristově Duchu se lidé radují v docela jiné jednotě, kde rozdíl mezi lidmi nehrají roli, v jednotě víry a naděje a lásky. Tato Boží jednota je darovaná a stojí pevně právě tam, kde je pestrost a zájem o druhé a pomoc druhým, protože radost ze života nemůže být plná, když druhý trpí nebo má nedostatek. Tato jednota přichází ze společné radosti.

Je to radost z Božího zájmu, z Boží lásky. Přichází jednota, která nestojí na velké společné myšlence, ale na naději pro všechny lidi, kterou přinesl svou vírou nadějí a láskou náš Pán Ježíš Kristus. Amen.

Lýdie Mamulová

biblické a teologické studie

Dnes přinášíme ukázkou z knížky švýcarského teologa Thomase Römera „Zapovězené žalmy“ (Modlitby beznaděje a pomsty), kterou vydalo v roce 2010 evangelické vydavatelství Mlýn v Jihlavě.

Lze ospravedlnit i nejkrutější představy?

(Žalm 137)

Žalm 137 připomíná beznaděj vyhnanců v Babylonii. Byl však sepsán až později, ne dřív, než v perském období (od pátého století), takže má od popisované situace značný odstup. Žalmista totiž už není v Babylonii, ale vzpomíná: Tam u řek babylonských... (Ž 137,1).

Lze se ptát, není-li Babylon spíš symbolem rozličných zkušeností vyhnanství a útlatku, které židovský národ v dějinách okusil. V židovství i v křesťanském Zjevení bude Babylon později označovat římskou říši (srov. Zj 17-18). Tuto hypotézu by mohla potvrdit zmínka o Edómu (Ž 137,7), z něhož rabínská tradice učinila symbol nepřátel Jeruzaléma. Ale i v kontextu perského období se dalo této narážce porozumět, protože Edómci značně vydělali na zničení Jeruzaléma a Judy Babyloňany a okupovali část jejich území (Ez 36,5).

Ať je tomu jakkoli, v tomto žalmu Babylon představuje hlavní město světa, v němž Židé zakoušejí prožitek vyhnanství, ne-li rovnou rozprášení, diaspory, tak jak to bude judaismus provázet po celé jeho další dějiny. Lze-li to tak říci, je to už žalm „sionistický“, který do středu staví touhu, aby se znovu shledali v Jeruzalémě, blízko svému Bohu.

Bolestná zkouška exilu

První část líčí situaci hudebníků odvedených do Babylona spolu s elitou Izraele (Ž 137,1-3):

1 U řek babylonských, tam jsme sedávali s pláčem ve vzpomínkách na Sijón.

2 Svě citary jsme v té zemi zavěsili na topoly,

3 když nás ti, kdo nás odvěkli, vybízeli tam ke zpěvu, trýznitelé k radovánkám: „Zazpívejte nám některý ze sijónských zpěvů!“

Nevíme, co Babyloňany k této žádosti vedlo. Byli jen zvědaví? Nebo šlo o způsob, jak deportované ponížit? Podle toho, co známe z asyrských basreliéfů, se to tak ve starověku dělalo dost často.

Nelze se ubránit myšlenkám na některé koncentrační tábory, kde Židé z donucení vytvořili malé orchestry a hráli pro rozptýlení svých dozorců. Situaci Judejců v exilu samozřejmě nemůžeme srovnávat s nacistickými tábory, protože v Babyloně se s nimi zacházelo spíše dobře. Jenže bylo daleko od své země, daleko od chrámu, a to pro ně byla v mnoha ohledech bolestná zkouška.

Jestli na tebe, Jeruzaléme, zapomenu

Takovou žádost museli pocítit jako neúnosnou a jedinou odpovědí bylo rozhodné odmítnutí (Ž 137,4-6):

4 Jak bychom však mohli zpívat píseň Hospodinovu v té cizí zemi?

5 Jestli, Jeruzaléme, na tebe zapomenu, ať mi má pravice sloužit zapomene.

6 Ať mi jazyk přilne k patru, nebudu-li si tě připomínat, nebudu-li Jeruzalém považovat za svou svrchovanou radost.

Žalmista prozradil nehlubší obavy: kdyby přestal myslet na Hospodinovo město, nepřežil by.

Vyjádření, jak důležitý je pro vyhnance Jeruzalém, je možná ohlasem odpovědi, kterou Židé z diaspory odráželi kritiku, již je někdy častovali Judejci, kteří zůstali doma.

Příkladné potrestání

Poté modlitba namíří na jiný terč, na sousední zemi, která porážku Izraelců bez váhání zneužila (Ž 137,7):

7 Připomeň synům Edómu, Hospodine, den Jeruzaléma, jak volali: „Bořte! Bořte do základů!“

Edómci, národ usídlený na jih od Mrtvého moře, se totiž připojili k Babyloňanům, aby si mohli rozšířit území dál na západ. V takové souvislosti si dovedeme představit, že pro ně žalmista nežádá v myšlenkách jen samé dobro, naopak pro ně od Boha očekává exemplární trest. Možná to přeje i Babylonu, i když to výslovně neříká. Vyjadřuje se trochu překvapivě: čekali bychom zlořečení, a místo toho čteme blahoslavenství (v.8-9)

8 Záhubě propadlá babylonská dcero, blaze tomu, kdo ti odplatí za skutky spáchané na nás.

9 Blaze tomu, kdo tvá nemluvnata uchopí a roztříští o skálu.

Cenzurovaný závěr

Tyto verše vyprovokovaly mnoho různých reakcí a výkladů a někdy přiživily i projevy antisemitismu, dokonce ještě v křesťanských komentářích na počátku dvacátého století.

Někteří vykladači ve snaze o řešení postavili proti sobě Starý a Nový zákon: že se samotnému žalmu nedá nic vyčítat, církev by se však provinila, kdyby takovou modlitbu převzala ve jménu toho, kdo nás učil milovat nepřátele. Některí církevní otcové, zejména Origenes (ve třetím století), navrhovali alegorický výklad, v němž jsou děti Babylona symbolem hříšných myšlenek, které je potřeba zničit s co největší rozhodností. Jiní neváhali tvrdit, že byl trest vlastně zasloužený...

Jenomže dá se takto argumentovat? Poznamenejme, že v židovské tradici ortodoxní aškenáziové čtou tento žalm každý den celý, zatímco konzervativní a liberální židé jej čtou bez posledních tří veršů. Tak to dnes činí také římskokatolická církev.

Pozabíjené děti

Takovou vynechávku lze ospravedlnit. Ale i tak bychom se měli pokusit vynechaným veršům porozumět.

Nejprve je třeba vědět, že pobíjení malých dětí v poraženém městě patřovalo ke starověkým válečným obyčejům. V některých biblických textech nalezneme stopy této krutosti od Asýrie po Egypt: *I Thébý byly přesídleny, odešly do zajetí, Jejich nemluvnata byla drcena na rozích všech ulic* (Na 3,10). I proroci takto vystupují proti nepřítelům nebo proti samotnému nevěrnému lidu: *Jejich nemluvnátka budou rozdracena před jejich zraky, jejich domy budou vyplněny, jejich ženy zneuctěny* (Iz 13,16). *Samaří bude pykat, že se stavělo na odpor svému Bohu. Padnou mečem, jejich pacholátka budou rozdracena, těhotné ženy rozpolceny* (Oz 14,1).

Zničení potomstva (někdy možná jen symbolické?) mělo zajistit, že nepřátelé nezískají moc a nestanou se opět hrozbou. Žalmista vyjadřuje obdobné přání, ale pozoruhodně neadresuje blahoslavenství, jímž žalm končí, přímo Bohu (v.8-9). Totožnost toho, kdo má zpusťošit Babylon, není upřesněna – víme jen, že když město dobyl perský král Kýros, nebylo to silou. Neurčitá formulace žalmu se chce bezpochyby vyhnout tomu, aby Boha něčím takovým úkolovala.

Žádné jiné možnosti, jak reagovat

Závěr Žalmu 137 může být alespoň chápán jako vyjádření hlubokého zmatku. Pocit porážení cizí mocí bez výhledu a naděje na záchranu. Co tedy zbývá vyhnancům, kteří nemají žádné prostředky ke vzpouře? Jejich jediná možnost, jak to ukazuje už Žalm 58, je použít slovo.

Určitě lze pochopit, že jejich přání není politicky uměřené ani morálně korektní: „*Ať se moc utlačovatelů ztratí, ať jsou zbaveni svého potomstva!*“ Tato skandální výzva vyjadřuje situaci úzkosti, ve které už není jiný způsob, jak vykřičet své utrpení.

Ke zvrácenosti dochází tehdy, když se přemění tento výkřik – který možná chce být sám o sobě provokací vůči Bohu – v program odsouzení či likvidace nepřítel. Kdyby byl dnes použit mimo původní kontext těmi, kdo mají vojenskou, politickou či ekonomickou moc, budou takové výzvy k pomstě nepřijatelné. O důvod víc k tomu, proč nečíst tyto verše při bohoslužbách, které nemají nic společného se situací žalmu.

Pokus o porozumění

Je zřetelné, že některé biblické texty jsou problematické: zdá se, že vychvalují násilí nebo dokonce k násilí vyzývají Boha.

Ale výklad žalmů pomsty ukazuje, že je potřeba si vždy dát tu práci a zasadit je do historických souvislostí.

Rád bych krátce představil tři cesty k dnešnímu porozumění těmto složitým pasážím.

Možná forma útěchy

Zaprvé je pravda, že bychom násilí ze svého života rádi vyloučili. Jenomže jak Bible připomíná, k naší lidské přirozenosti násilí patří. Proto je potřeba se s ním naučit zacházet.

Je veškeré násilí opravdu potřeba zavrhnout? Vzpomeňme si na výňatek ze Žalmu 136:

1 Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné.

10 Ranil Egypt v jeho prvorozených, jeho milosrdenství je věčné.

17 Pobil velké krále, jeho milosrdenství je věčné.

18 Zahubil vznešené krále, jeho milosrdenství je věčné.

A co kdyby podobně někdo zpíval po pádu Třetí říše ve Francii či jinde v roce 1945: „Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý – ano, jeho milosrdenství je věčné. Zastavil Hitlerovy tanky, zničil nacistické Německo – ano, jeho milosrdenství je věčné!“ Byla by taková aktualizace nutně odsouzeníhodná? Podobně v Politických žalmech argentinský kněz Ernesto Cardenal vyzýval Boha, aby vysvobodil národy Latinské Ameriky z despotické nadvlády utlačovatelů.

Bible, jak Starý tak Nový zákon, trvá na tom, že Bůh zasahuje ve prospěch utlačovaných a staví se násilně proti mocným, kteří zneužívají svou moc – přečtěme si píseň Samuelovy matky Chany (1S 2,1-10) nebo píseň Ježíšovy matky Marie (Lk 1,46-55). Tyto texty mohou přinést útěchu lidem či celým národům, které trpí pod nějakou tyranii.

Vykřičet svou touhu po pomstě

Připomněli jsme také za druhé funkci katarze žalmů pomsty. Tím, že vykřičí svou touhu po pomstě a přenesou ji na Boha, se věřící osvobodí od vtíravých myšlenek.

Příběh Kaina a Ábela nás naučil, že první čin násilí – vražda – se zrodila z nedostatku komunikace. Takže slovo, byť prudké, pomáhá usměrnit a dokonce překonat násilí.

Apoštol Pavel tento mechanismus dobře pochopil: Nechtějte sami odplácet, milování, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán. (Ř 12,19 – citace Dt 32,35).

Sama Bible kritizuje násilí

Máme za třetí nezpochybnitelné právo a povinnost posuzovat kriticky některá biblická vyjádření ve jménu toho, co chápeme jako střed Starého a Nového zákona, tedy osvobozující zvěsti zjevující Boha, který chce pro každého dobro.

Popravdě řečeno, už některé starozákonné pasáže cítily nebezpečí, že budou výzvy k pomstě zneužity ideologicky. Svědkem této obezřetnosti je text: *Nebudeš se mstít svému bratru a nezanevřeš na něj* (Lv 19,18).

Obecněji Bible ukazuje, že nemůžeme Boha uzavřít do role mstitele, který by se postavil proti těm, kdo se staví proti němu.

Mnoho textů takový posun ukazují. Ve vyprávění o potopě Bůh začíná odpovědí na lidské násilí násilím vod, které zničí všechno (Gn 6,5-7.12-13; 7,11-24). Ale vzápětí si sám zapoví možnost opakovat podobný radikální trest: *Už nikdy nebudu zlořečit zemi kvůli člověku, přestože každý výtvar lidského srdce je od mládí zlý, už nikdy nezahubím všechno živé, jako jsem učinil* (8,21).

Odjakživa naopak Bible trvá na soucitu, který relativizuje všechny texty, jež představují Boha jako násilného a mstivého.

Prorok Ozeáš to uměl vyjádřit velice silně: *Nedám průchod svému planoucímu hněvu, nezničím,, protože jsem Bůh, a ne člověk... nepřijdu s hněvivostí* (Oz 11,9).

Závěr

Po celá staletí dovolovaly žalmy věřícím židům i křesťanům vyjadřovat svou radost, chválu, ale také strach či pochyby. Jejich poetický a symbolický jazyk se přímo nabízel k novým zpracováním a aktualizacím. Pro ty, kdo přišli o možnost mluvit či komu scházela slova, jak vyjádřit štěstí či úzkost, se žalmy staly mluvčími. Umožňují vyjádřit, čím se zabýváme a co je často tak těžko sdělitelné druhým, ale i Bohu.

V Bibli se žalmy důvěry doplňují se žalmy nářků. Důvěra a nářky – jsou to dva protikladné postoje?

Ne nutně. Důvěra je opravdová jen tehdy, když dovede vyjádřit a necenzuruje také zážitky utrpení či opuštěnosti, když je vysloví, vykřičí a zahrne do nich Boha. Může to hraničit až s rouháním, ale biblický Bůh snese, když mu řekneme všechno.

Když se násilí objevuje v biblických žalmech, nabízí se tím možnost, abychom před Boha rovněž přinesli všechno, co se v nás bouří.

Právě to dělá Job. Když se setká s neštěstím, kterému nerozumí a které nechce přijmout, neváhá a vykřičí své utrpení.

Před svými přáteli, kteří nedokážou přijmout, že by nebylo žádné rozumové vysvětlení, se Job obrací přímo k Bohu a tvrdě jej obviňuje šokujícími slovy: *Jeho hněv mě rozsápal, zanevřel na mě, skřípe na mě svými zuby; můj protivník zaostřuje na mě svůj zrak* (Jb 16,9). *Volám k tobě o pomoc, a ty mi neodpovídáš, stojím tu, měj pro mě pochopení. Změnil ses mi v krutého protivníka, strojíš mi úklady svou mocnou rukou...* (30,20-21).

Job považuje Hospodina za krutého nepřítele, tyrana, který si dovolí všechno. Uka-
zuje postoj, který by mnoho žalmistů přejalo: v situaci krajního ohrožení, kdy není
vidět žádné východisko, existuje jediné řešení – obrátit se se stížností na Boha přímo k
němu.

Žalmy takto ukazují, že můžeme vykřičet Bohu všechno své utrpení, bez jakékoli
autocenzury. Job to shrne přesvědčivě: *Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se
postaví nad prachem. A kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa, užřím Boha* (Jb 19,25-
26)

Navzdory tvrdým slovům dá Bůh nakonec zapravdu Jobovi a ne jeho pravověrným
a dobře teologicky myslícím přátelům. Jednomu z nich říká: *Můj hněv plane proti tobě
a oběma tvým přátelům, protože jste o mně nemluvili náležitě jako můj služebník Jób* (Jb
42,7). Ta poznámka je úžasná a přináší i hluboké uklidnění. Mluvit náležitě o Bohu
může – či dokonce musí – zahrnovat také protest, křik proti Božimu jednání a jeho zpo-
chybnění.

Cesta k důvěře si nemůže ušetřit vyjádření a formulování všeho, co se staví jako pře-
kážka této důvěře.

Aby člověk přešel k chvále, k pokoji s Bohem a s bližním, musí překonat úzkost,
jakož i touhu po pomstě a násilí.

Žalmy nás na této cestě nepochybně mohou provázet.

dějiny

Dlouhá cesta z Ochranova do Berthelsdorfu

Zkušenosti ze dne, ve kterém se zrodila Jednota bratrská

Biblické slovo z 1. dopisu Korintským 13,4 můžeme také krásně chápat jako že
„lásky má dlouhý dech.“ Ten verš dokonale popisuje, co Zinzendorf ve zpětném pohledu
na událost z 13. srpna 1727 shrnul jako „učili jsme se milovat“. Zde jsou obsaženy oba
základy, které učinily tento den ústředním pamětním dnem Jednoty bratrské – dlouhý
dech boží lásky a dlouhá učební doba zúčastněných lidí. Nejsme si většinou vědomi, jak
dlouhá byla trať, vedoucí k 13. srpnu 1727 a že tímto dnem nebyl ten proces jednoduše
uzavřen.

Spory od začátku

Ve vytvářejícím se sboru v Ochranově panovala od prvních dnů napětí. Ty tenkrát
ještě podstatně důležitější konfesní rozdíly mezi reformovanými a luterány procházely
zkušebními testem. Obě vyznání měla jasného reprezentanta: na jedné straně luterského

faráře Rotha v Berthelsdorfu a na druhé reformovaného správce Zinzendorfových statků, Heitze. Otázky predestinace, tedy předurčení, zpovědi a Večeře Páně rozpalovaly mysl.

Jednotlivé rodiny přistěhovalců se utkávaly na jedné nebo na druhé straně. Problém se zdál být řešitelný, když se po roce v létě 1723 vzdal Heitz svého postavení, protože měl neshody se svým mladým zaměstnavatelem. Nebyl to ale jediný náboženský spor. Mezi jednotlivými skupinami vystěhovalců pro víru byla napětí o užívané zbožnosti. Christian David se pohoršoval nad mnohým kompromisem, na který jeho spoluemigranti přistupovali. Jemu šlo o rozhodné zastání víry.

Skupina nových uprchlíků ze Suchdolu, která přišla v květnu 1724, se odvolávala na své postavení. Posílení přinesli sebou českomoravské dědictví a zkušenost z utlačování. Obec se rozpoltila do dvou táborů.

Zinzendorfův pokus o smíření

To nezůstalo Zinzendorfovi skryto. Roku 1724 přišel do Ochranova a snažil se o dosažení dohody. Pozval účastníky k sobě do zámku v Berthelsdorfu ke třídnímu jednání. Ve sporných konfesijních bodech, zvláště v predestinaci, se proto mohlo dále pokračovat v řešení. Byla také zrušena povinná zpovědní praxe před Večeří Páně. Otázka životní praxe zůstávala ovšem dále žhavou.

Prvním pokusem řešit tento problém bylo přenesení úřadů na členy sboru ještě zcela v rámci luterského parochiálního (farního) sboru. Oba představitelé, Christian David a Augustin Neisser, byli určeni losem k vnějším pomocným službám. Christian David se tím nemohl zabývat, byl na evangelizačních cestách (a tím jako tesař chyběl při výstavbě Ochranova). Zinzendorf přihlížel s trpělivostí k vývoji také, když soudní rada Krüger přišel 1726 do Ochranova. Krügerovy přehnané představy o vedení zbožného života se setkaly s pochopením u Christiana Davida. V této fázi byl tedy Zinzendorf sám do

střetnutí zatažen. Vzdal se svého úřadu v Drážďanech a pokusil se ze své mocenské pozice místního ochránce naslouchat různým stranám. Z toho vznikla pravidla, občanské stanovy a dobrovolná duchovní dohoda. Ale tím ještě lidé hned nenašli společnou základnu. Teologické otázky byly dále zodpovídaný velmi rozdílně. Avšak úřad laiků byl obnoven a s úžasem se konstatovalo, že zde bylo navázáno na dědictví staré Jednoty bratrské. Pravidelné studium bible, modlitební sejití a vytváření skupin duchovní péče pomáhaly v procesu. Víra se stala mnohým lidem zcela jiným způsobem opět živou.

Smíření při Večeři Páně

V této změněné citové atmosféře chtěla Zinzendorfova rodina slavit v Berthelsdorfu soukromou Večeři Páně. Celý sbor šel s nimi. A náhle byly rozhovory o smíření možné. Tato „ztuhlá“ luterská Večeře Páně se stala událostí, vanutí Ducha svatého se stalo jasné a zřetelně vnímatelné v celé citovosti barokní doby. Zřetelný byl přítom dlouhý dech boží lásky, jak se s námi setkává v Ježíši Kristu. Z individuálního zážitku a přivlastnění Večeře Páně se stalo to, co vlastně je : zřízení obecenství sboru, ano i církve skrze Krista všech rozdílných představ druhé strany.

Je téměř nepotřebné zmínit, že ne všechno tím bylo učiněno. Proces pokračoval dále a to společné muselo být dále nacvičováno.

Naše láska sama nepomáhá

Co z toho zůstalo kromě věrné oslavy tohoto data, zušlechtování jednotlivých formulací a čekání na to, aby také nás Bůh tak dramaticky změnil? Ta otázka není jen akademická vzhledem k napětím a rozkolu ve světové Jednotě bratrské. Neboť je obtížné dostat 13. srpen do přítomnosti, když hledíme jen na jednu stranu věci. K té ojedinelé události nedošlo protože všichni čekali, že Bůh pošle svého Ducha nebo protože se prodhoda napětí, aby se mohlo přejít „s láskou“ k dennímu pořádku. Tím není nic učiněno. Byl to mnoho let trvající tvrdý zápas, snášený dlouhým dechem boží lásky.

Je fatálním nedorozuměním, že slogan, který zavedli naši severoameričtí bratři a sestry „In essentials, unity, in nonessentials liberty, in all things love“ – („V podstatných věcech jednota, v nepodstatných věcech svoboda, ve všech věcech láska“), nastoupil místo této historické zkušenosti. Abychom se stali Jednotou, nebo jí zůstali, potřebuje asi naše věrné čekání na to, aby Bůh seslal svého Ducha a všechny nás změnil. Ale to potřebuje také naši teologickou jasnost, tvrdý zápas a cestu naší církve. To platí pro neshody v České republice a v Hondurasu, ve východní Africe nebo na Aljašce. Zde nepomáhá zasahovat autoritativně a potom přejít k dennímu pořádku. Tím se žádný problém nevyřeší, nanejvýš se přikryje a panuje zdánlivý soulad (harmonie). Protože to nejsou žádné zdánlivé problémy, před kterými stojíme. V České republice a v jiných provinciích narážejí na sebe, vedle vší lidské nedostatečnosti, dva koncepty církve. Snad řešení s mnohými protagonisty není možné. To platí také u jiných otázek, které nás rozdělují.

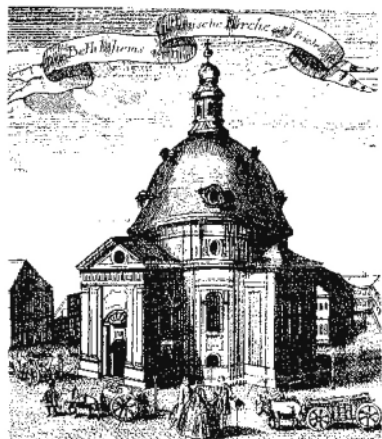
To potřebuje čas, bolestivý čas práce, abychom při všech zůstávajících rozdílech byli tak daleko, abychom Pána naší církve nechali působit. Boží láska má tento dlouhý dech. Nechme se také vždy znova zkoušet. Potom se může také prostá slavnost Večeře Páně stát podnětem na této cestě.

*Volker Schulz
kazatel Ochránovské společnosti v Basileji (Švýcarsko)
a biskup Jednoty bratrské
(přel. M. Ulrichová)*

275 let České vesnice v Berlíně

Sbor Jednoty bratrské v Berlíně-Neuköllnu si v letošním roce připomíná významné výročí spjaté se svým vznikem. Při jeho počátcích stály exulanté, kteří se na pozvání pruského krále Friedricha Viléma I. od roku 1737 usazovali na místě někdejšího středověkého sídliště zvaného Richardsdorp. Obyvatel v Rixdorfu, jak se již tehdy vesnice jmenovala, rychle přibývalo. Byli mezi nimi rolníci, které pruský král podělil neobdělávanými pozemky, ale zejména řemeslníci. Jen během prvního roku přišlo do nové kolonie 350 osob a další následovaly, ačkoliv ne pro všechny se stal Rixdorf konečnou stanicí. Protože příchodem exulantů se vytvořily zpočátku dvě početně přibližně stejně velké jazykové skupiny, byla obec rozdělena na německý a český Rixdorf. V polovině 19. století velký požár obě obce zničil, ale po nové výstavbě měl český Rixdorf v roce 1858 stále přes tisíc obyvatel. Na počátku poslední čtvrtiny 19. století se Rixdorf sjednotil a později obdržel městské právo. V předvečer první světové války, v roce 1912, byl přejmenován na Neukölln (Nový Kolín) a po několika letech byl spolu s okolními obcemi včleněn do rychle rostoucího Berlína, stal se jeho 14. obvodem.

Česká vesnice v Rixdorfu je pozoruhodná v několika ohledech. Na poměrně

malém prostoru se zde v krátkém čase vytvořily tři samostatné evangelické církevní obce, které svoji identitu v různé míře spojovaly odkazem k Jednotě bratrské i k předcházejícímu husitství. Všechny tři existují dodnes: evangelicko-reformovaný Betlémský sbor, evangelicko-luterský Betlémský sbor a sbor evangelické (obnovené) Jednoty bratrské. Z původních staveb, určených k bohoslužebným účelům, se však do dnešních dní následkem událostí bouřlivého 20. století nedochovalo nic. Modlitebna obnovené Jednoty, postavená v roce 1761, i Betlémská kaple, byly v závěru druhé světové války zničeny, zatímco soubor staveb, které přečkaly nepřízeň doby, dnes patří – alespoň vzhledem k tomu, co zbylo z původní zástavby Berlína – k významné a chráněné kulturní památce. Budete-li mít cestu do Berlína, stojí toto místo rozhodně za návštěvu. Český Rixdorf se rozprostírá kolem dnešní Richardstraße a Kirchgasse, která se do roku 1909 nazývala „Malou uličkou“.

Zatímco v případě dochovaných hmotných památek lze stěží mluvit o nějaké monumentalitě, o to více vyniká při pohledu z jiného úhlu soubor literárních děl, vydaných a vytištěných působením berlínských exilových sborů. Knihy, které zde spatřily světlo světa, významně posilovaly také tajné nekatolíky v českých zemích v předtolerančním období a leckteré z nich povzbudily své čtenáře k odchodu z míst, kde za nepovolené vyznání hrozila tvrdá perzekuce.

Tato kapitola ze života „berlínských Čechů“ je spojena zejména s osobou Jana Theofila Elsnera (1717–1782). Pocházel z exilové polské Jednoty bratrské, která se již na konci 17. století sloučila s reformovanou církví, avšak nadále si zachovávala svébytný „bratrský“ ráz. Elsner studoval nejprve na gymnáziu v Lešně a od roku 1735 postupně v Berlíně, ve Frankfurtu nad Odrou a v holandském Leydenu. Po návratu do Lešna byl ordinován na jáhna a posléze se stal knězem. Důležitým mezníkem v jeho životě byl rok 1747, kdy jej, teprve jako třicetiletého, berlínský reformovaný sbor povolal za svého kazatele. Poměrně rychle se Elsner naučil česky a s velkou horlivostí se pustil do díla. Zápas o duchovní identitu berlínského sboru podporoval intenzivním šířením náboženské literatury. Tiskl starší bratrská díla, překládal novou německou literaturu, také sám psal. V rozmezí několika málo let stačil vydat základní bratrské spisy: konfesi a katechismus (obojí 1748), kancionál (1753 a 1754, v mnoha reedicích přetiskovaný až do poloviny 19. století) a také překlad Bible kralické (1752 Nový zákon, 1766 v Halle celou Bibli). Znovu vydal i celou řadu děl Jana Amose Komenského. Zatímco tyto knihy byly určeny širokému okruhu čtenářů, mohli bychom dnes říci, že měli znaitelně „evangelizační charakter“, jiné spisy Elsner zaměřil na odborné publikum. V roce 1760 vydal v latinském jazyce vědecké pojednání o teologii českých bratří, v němž se snažil poukázat na shodu učení Jednoty s reformovanou teologií, o pět let později nechal – v německém jazyce – vytisknout nárys dějin českého biblického překladu, z něhož významně čerpali ještě téměř o půlstoletí později literární historici mezi domácími obrozenci.

Poněkud paradoxně autor Elsnerova medailonu v Ottově slovníku naučném označil duchovního berlínských exulantů za „posledního staršího českých bratří“ (Elsner se stal v r. 1761 vskutku seniorem Jednoty, nikoliv ale posledním). Příznačnou skutečností zůstává, že Elsner, jehož mateřským jazykem byla pravděpodobně němčina, velkou část svého života učil české exulanty, mezi nimiž přetrvávalo jen velmi matné povědomí o tom, čím byla kdysi Jednota, co je to vlastně česko-bratrská víra. Především jeho zásluhou patří Berlín vedle Žitavy, Halle a později Prešpurku k městům, jejichž prostřednictvím byla udržována kontinuita v šíření překladu Bible kralické. Ta se ostatně v Berlíně tiskla ještě po polovině 19. století.

A ještě jedno výročí, spojené s Berlínem si v letošním roce obnovená Jednota bratrská připomíná. Před 275 lety posvětil senior exilových sborů Jednoty, dvorní kazatel pruského krále a vnuk Jana Amose Komenského – Daniel Arnošt Jablonský (žil v letech 1660 až 1741) – v braniborské metropoli Mikuláše Ludvíka Zinzendorfa na biskupa.

Další informace, zejména ty, které jsou spojeny s letošním jubileem, k němuž se po celý rok v Berlíně konají četné kulturní a společenské akce, můžete získat na adrese: www.boehmisches-dorf.de.

Jiří Just

Synod Evropské kontinentální provincie Jednoty bratrské

2.-9. července 2012

Malebný Königsfeld ve Schwarzwaldu v tomto roce slaví 200 let postavení sálu a počátku pěveckého a trubačského sboru. Symbolický význam mělo i to, že letos hostil synod Evropské kontinentální provincie (EKP) Jednoty bratrské. Před dvaceti lety totiž právě v Königsfeldu došlo ke znovusjednocení východoněmecké a západoněmecké Jednoty bratrské v jeden celek.

Duchovní leitmotiv synodu tvořilo heslo pro měsíc červen: Milostí Boží jsem to, co jsem. (1. Kor 15, 10). Jak milost zakoušely některé biblické postavy pak společně zkoumali členové jednotlivých výborů při hodinové biblické práci na začátku každého dne.

Náš seniorát zastupovaly sestry Nada Běťáková, Eva Šormová a Dagmar Oupická. EKP udržuje vztahy též přímo s Českobratrskou církví evangelickou, která na synod

vyslala bratra Daniela Matějku. Britská provincie zástupce nevypravila, protože v témže čase probíhal její synod. Pozvání přijal bratr Mwaitebelle z Tanzánie, který při pozdravu vyjádřil podiv nad „vědeckým způsobem“, jakým je synod veden. Své pozdravy přednesli též hosté z ekumeny i místní političtí představitelé.

Zpráv a návrhů k projednání bylo přirozeně mnoho, dotýkaly se celé škály života, působení a problémů EKP. Ke klíčovým rozhodnutím synodu patří schválení „vize“ (Leitbild, vision statement), jejíž přípravě byly věnovány dva roky rozhovorů. V procesu hledání „vize“ platí, že cesta může být důležitější než cíl.

Tento synod potvrdil, že kolegiálnímu, transparentnímu a sborům blízkému vedení EKP odpovídá i do budoucna zachování tří míst, kde sídlí Ředitelství – Herrnhutu, Bad Bollu, Zeistu. Do Ředitelství byla zvolena sestra Benigna Carstens, která nastoupí svou službu v létě 2013, kdy skončí bratr Christoph Reichel. Hodně se mluvilo též o krizové situaci v práci s mládeží. Místa nadregionálních pracovníků s mládeží se totiž již delší čas nedaří obsazovat.

Na synodech se pravidelně vrací téma přístupu k registrovaným stejnopohlavním párům. Není to ožehavá otázka pouze v celosvětové Jednotě bratrské, i v rámci EKP samé jde o velmi citlivou věc. Nejen zástupci Albánie, Lotyšska, Estonska, ale i další synodálové vyjádřili odmítavé stanovisko k žehnání stejnopohlavním párům i k akcep-

tování takových svazků. Na druhou stranu v některých sborech EKP registrované stejnopohlavní páry žijí a aktivně působí. Synod toto napětí řeší pověřenými Teologické komisi, aby na tématu dále pracovala, jakémukoliv náznaku, že by se měla vypracovávat liturgie žehnání stejnopohlavním svazkům, se vyhýbá.

EKP trápí i hospodářské starosti. Pravidelně se vrací otázka, zda synod není příliš velkoryse koncipován, příliš nákladný, zda by se neměl zmenšit co do množství členů. EKP usiluje, aby sbory byly schopny plně uhradit platy kazatelů a kazatelek, což se nedaří, hospodaření dotují církevní podniky.

Synod – to jsou především dlouhé hodiny sezení, jednání, diskusí, v plénu i ve výbo-rech. Ale najde se prostor i pro četné osobní rozhovory, večer u vína a piva. Königsfeldská mládež synodály pozvala do svých mládeži na míru upravených prostor, kde bylo možné i tančit. Königsfeld lákal k procházkám, společný výlet vedl na blízkou zříceninu hradu Waldau, bylo možné seznámit se s königsfeldskými školami a internáty. Především ale mnohdy úmorná jednání zas a znovu osvěžovaly a usměrňovaly modlitby a písně, obracející se s chválami, díky a prosbami k Pánu církve. Naši bratři a sestry v Německu, Holandsku, Švýcarsku, Švédsku, Dánsku, Lotyšsku, Estonsku a Albánii dobře vědí: z milosti Boží je tu Jednota bratrská a z milosti Boží může s nadějí pohlížet do budoucnosti. Kéž ji provází Boží požehnání!

red

Vize / Leitbild / Vision statement

Evangelická jednota bratrská – Ochranská jednota bratrská je protestantská církev. Je evropskou větví mezinárodní Jednoty bratrské. Její kořeny spočívají v české reformaci a v ochranovském hnutí kolem Mikoláše Ludvíka Zinzendorfa. Věří s celým křesťanstvem v trojjediného Boha, který se zjevuje v bibli.

Ježíš Kristus stojí pro nás v centru. Svým životem nám ukázal, jaký Bůh je. Učil nás lásce, odpuštění a společenství a šel v tom do nejzazší krajnosti, smrti na kříži. Kristus vstal z mrtvých. Důvěřujeme mu, i tam, kde my troskotáme a proviňujeme se. Setkává se s námi jako bratr, který nás osvobozuje, uschopňuje a pověřuje, abychom jeho lásku předávali dál.

Proto chceme:

Žít rozmanitost - překonávat hranice

V naší církvi jsou doma lidé různých kultur, jazyků a tradic. Tato rozmanitost určuje náš církevní život, obohacuje nás a je pro nás výzvou. Otevíráme se pro setkání s lidmi, kteří žijí a věří jinak než my. Protože migrace má velký vliv na naši církev, můžeme překonávat hranice. Vytváříme jednotu v různosti.

Žít ve společenství - ctít jednotlivce

Skrze Ježíše se stáváme sestrami a bratry. Jako on chceme být pozorní k upozadovaným, vzájemně se ctít – i v konfliktech. Přijímáme se jako lidé s různými přesvědčeními, talenty a životopisy a zapojujeme je do našeho společenství. Nemáme mezi sebou žádné hierarchické struktury.

Žít víru - předávat naději

Naše víra dostává konkrétní podobu v našem všedním životě, v našem zpěvu, modlitbě a práci. Hesla nám pomáhají, aby se Boží slovo mohlo stát konkrétním. Spojují nás vzájemně a s křesťany z jiných církví. S diakonickými zařízeními, školami a misijními organizacemi se angažujeme pro jiné. Zasadujeme se o spravedlnost, mír a ochranu stvoření. Slovem i činem chceme dokazovat naši naději a zvát k víře.

Čerpat z dědictví - vytvářet budoucnost

Rozmanité zkušenosti víry, formy bohoslužeb a úkoly nám byly svěřeny jako dědictví. Vždy znovu přezkoumáváme, co může pro lidi dnes být požehnané. V důvěře v božího živého Ducha vytváříme nové. Nespoleháme se sami na sebe, nýbrž na boží zaslíbení.

dokument přijatý synodem jako společné prohlášení

Dojmy ze synodu

V červnu jsem měla možnost spolu s Evou Šormovou a Dášou Oupickou zúčastnit se jako host synodu Kontinentální evropské provincie v Königsfeldu. Vyjely jsme v sobotu 2. června dopoledne z Prahy a o týden později se vracely. Celou tíži řízení nesla na svých křehkých bedrech Eva. Patří jí za to dík, je skvělá řidička.

Na synodu jsem byla poprvé a tudíž neměla ani ponětí, co se tam odehrává. Především to jsou hodiny sezení na schůzích. Bylo jich pět denně, každá trvala 1,5 hod., to znamená 7,5 hodin každý den. Jednotliví referenti přednášejí zprávy, o kterých se pak diskutuje. Nutno říci, že někteří synodálové diskutují rádi a dlouho. Jednací řečí byla němčina, simultánně se překládalo do angličtiny a holandštiny. Překvapilo mě, že zástupci sborů jsou vždy dva laici. Bylo předloženo celkem čtrnáct návrhů. Některé se projednávaly v komisích a pozměněné pak šly pak znovu do pléna.

Moje dojmy? Celodenní únavné sezení s občasným zdřímnutím, kterému se nedalo zabránit... Těžko z nadbytku jídla a nedostatku pohybu. Krása lázeňského městečka, které je celé ukryto v parku. Krátké procházky, při kterých byla možnost Königsfeld alespoň trochu poznávat. Společné večery, kdy jsme si mohly jen tak popovídat se známými i dát se do hovoru s dosud neznámými. Pocit, že k sobě patříme, ač jsme z různých zemí a hovoříme různými jazyky, protože nás spojuje jeden Pán. Mile mě překvapil zájem, se kterým nás bratři a sestry z Evropy sledují. A mám radost z toho, že Jednota opět navázala na práci v Lotyšsku a Estonsku a nově začala pracovat v Albánii.

Co zajímavého jsem se z rozhovorů dozvěděla? Třeba to, že v Lotyšsku vede Jednota bratrská internátní školu pro sirotky. Mohou do ní chodit děti od tří let až do maturity. Mají dokonce vlastní hospodářství se zvířaty a zahradou, kde děti získají praktické dovednosti. Nebo že v Albánii, ze které přijely dvě delegátky (jedna z nich získala hlasovací právo), stojí práce církve hlavně na ženách. Ty působí především mezi dětmi ze sociálně slabých rodin. Však také příští evropské setkání žen bude v Tiraně. Také jsem zjistila, že loni odjelo z Dánska třináct mladých lidí do Tanzánie, kde působí jako dobrovolníci hlavně ve školách. Cestu i pobyt si přitom platí sami, nebo si musí najít sponzory.

Ze střípků příběhů se skládá bohatá mozaika o práci Jednoty bratrské. I k tomu slouží synod - jako místo setkání lidí, kteří zjišťují, že mají k sobě překvapivě blízko, ať jsou z Čech, Německa, Lotyšska, Albánie, nebo třeba až z daleké Afriky.

Nada Běťáková

Napětí ve věcech služebných

(zamýšlení nad současnou situací ve světové UF)

Naši severoameričtí bratři a sestry užívají jako slogan pro „podstatné věci“ zjednodušenou formulaci, která v českém překladu zní následovně : „v podstatných věcech jednota, v nepodstatných věcech svoboda, ve všech věcech láska“.

Br. Schulz nazval tuto severoamerickou formulaci jako „osudové nedorozumění“. V tom bude mít jistě pravdu, neboť starobratrské formulace o „podstatných věcech“ nemyslely ten proslulý „pláštík lásky“, nýbrž „dlouhý dech boží lásky“.

Komenský například nedělá rozdíl mezi „podstatným“ a „nepodstatným“, nýbrž mluví o „věcech podstatných, služebných a případných“. K „podstatným věcem“ patří

v boží rovině Trojice a v lidské rovině víra, láska, naděje. Ke „služebným věcem“ patří Písmo svaté, svátosti, kázání a církev. K „věcem případným“ se počítají řády, pravidla a obřady.

Dnešní napětí a rozkol ve světové Jednotě bratrské nespočívá v „případných věcech“, nýbrž ve „věcech služebných“ – v pochopení Písma svatého, svátostí, kázání a církve. Tady se nejedná v žádném případě o „nepodstatné věci“, nýbrž o zcela rozhodující teologické otázky!

*Br. Helmut Schiewe, kazatel v.v. Niesky
přel. M. Ulrichová*

náš seniorát

Noc kostelů – Železný Brod

V roce 2005 proběhla první Noc kostelů ve Vídni, během čtyř let se spontánně rozšířila do celého Rakouska. V roce 2009 Noc kostelů „překročila hranice“ a zapojily se do ní kostely a modlitebny v Plzeňském kraji, Jihomoravském kraji, Středočeském kraji a Kraji Vysočina.

Letos jsme se pokusili do této akce také zapojit. Celý program jsme zaměřili na 555. výročí Jednoty bratrské: krátký audiovizuální program, výstavka o historii Jednoty, listování sborovými kronikami a prohlídka fotografií o životě sboru. Výstavku o historii Jednoty připravil J. Polma, audiovizuální program nám poskytl architekt Petr Fuchs, který jej připravil pro Kunvald před 5 lety.

V 18 hodin Noc kostelů začala zvoněním zvonu. Kazatel J. Polma přivítal přítomné – asi 18 lidí, a protože stará Jednota byla zvláště oslovena Ježíšovým kázáním na hoře a z něho blahoslavenstvím, přečetl oddíl Matouš 5,1-16. Závěrečné: Ať svítí vaše světlo před lidmi... navázalo na ústřední téma Noci kostelů: Vy všichni jste děti světla. Nevládně nám noc ani temnota. (podle 1. Tesalonickým 5,5)

Audiovizuální program o historii Jednoty se líbil, někteří jej shlédli několikrát. I výstavka byla dobře přijata, mj. byla vystavena Kralická Bible 1596, Kancionál 1615, starší tisky J. A. Komenského a Matouše Konečného. Po tomto programu někteří odešli na občerstvení do malého sálu a k prohlídce kronik. Přišli ale další lidé a celý program se opakoval... Byla to také možnost k osobním rozhovorům. Ještě ve 22.30 jsme promítali novým příchozím. Celkem nás bylo asi 40. Není to kdovíjaký zástup, ale snad to mělo cenu...

J. Polma

Noc kostelů - Potštejn

Ve světě a i v naší zemi se stala již tradicí „Noc kostelů“. V tuto chvíli se otvírají dveře modliteben a kostelů a jsou zváni i hosté, kteří nejsou běžnými návštěvníky bohoslužeb a shromáždění. Rada starších našeho potštejnského sboru se v letošním roce rozhodla, že i náš sbor se zúčastní této akce. A tak na několika jednáních staršovstva jsme probírali nápady na její program a organizační zajištění.

V pátek 1. 6. 2012 byla „Noc kostelů“ zahájena vystoupením souboru „Potštejňáček“, v jehož podání jsme vyslechli řadu písní a skladeb pod vedením paní učitelky Motyčkové. Jednotlivé skladby byly doplněny úryvky básní Vladimíra Thieleho, potštejnského rodáka a člena našeho sboru. Dobře secvičený a poutavý program byl odměněn upřímným potleskem skoro zaplněného kostelíka.

V průběhu tohoto koncertu byla úvodním slovem zahájena i vernisáž výstavy fotografií potštejnské amatérské fotografky Vladky Bednářové, jejíž fotografie byly umístěny na panelech v prostoru celého kostela. Nejedná se o běžnou fotografickou dokumentaci, ale o její neotřelý a někdy až zvláštní pohled na to, čeho si nemáme ve spěchu našeho života ani čas všimnout. Výstava pak bude otevřena ještě po dobu několika následujících týdnů.

Následoval program pro nejmenší účastníky společného setkání. Děti si vyslechly biblický příběh „O Jonášovi“. Kazatelka, sestra Bětáková, jim jednoduchými a srozumitelnými slovy přiblížila příběh lidské neposlušnosti a zrady na jedné straně, a zase příběh Boží lásky a milosrdenství na straně druhé. Každý z nás, ať děti nebo dospělých, může být postaven před skutečnost, že je povolán k úkolu, do kterého se mu nechce, snaží se utéct a radši bojuje s bouří a tmou ve svém životě, než by poslechl. To se může týkat běžných záležitostí, ale i povolání do služby samotného Hospodina. A když už se konečně rozhodneme, pak i v této službě máme své představy, svá přání a zapomínáme, že Bůh je láska, že nás všechny miluje bez rozdílu. A pak se nám nelíbí, že jedná tak, jak jedná, na rozdíl od našich tužeb. Vyprávění bylo doplněno několika dětskými písničkami a na závěr pak každé dítě obdrželo obrázky tohoto příběhu, které si mohlo na místě vymalovat a dotvořit podle své fantazie.

Kostelem se pak začaly ozývat písně díky, chval a modliteb. Pro kytaristy Václava Tomáše, Jendu Nejmana a několik zpěváků z našeho sboru nastala chvíle tvrdé a přece radostné práce. Hrou a zpěvem vytvářeli atmosféru až do pozdních večerních hodin pro všechny, kteří se přišli podívat na výstavu a nebo jen v rámci „otevřených dveří“ ze zvědavosti nahlédli a vstoupili do prostor kostela.

Rozsvícené lustry, dar sboru v Rixdorfu, spolu se svíčkami, které jsme dostali darem z našeho partnerského sboru v Rhein – Mein, svým světlem připomínaly slova Pána Ježíše: „Já jsem světlo.“ Světlo, které zářilo do tmy mimo zdi kostela. Světlo, které přináší radost do tmy našeho života. Světlo evangelia, naděje naší záchranu a spásy ze tmy a zloby, nenávisti a potměšilství tohoto světa.

Z panelů připomínajících historii i současnost našeho sboru na nás pohlížely tváře kazatelů tohoto sboru. Bratr Eugen Schmidt, Theophilus Reichel, Josef Mikuláščík, manželé Reichlovi, Niebauerovi, Vacovských. I oni nesli to „Světlo“ a svou službou přispěli k tomu, že ve zdech kostelíka, ale i v celém širém okolí je ještě dnes hlášáno slovo evangelia, slovo naděje a spásy pro každého člověka.

Souběžně s naším programem probíhala „Noc kostelů“ i v římsko-katolickém kostele sv. Vavřince. Nebyla to jen náhoda, ale tak trochu i záměr, protože jsme program připravovali ve vzájemné shodě. Návštěvníci obou setkání se prolínali a jako viditelné znamení sounáležitosti putovali městečkem s rozžehnutými kalíšky a přenášeli světlo jako jednotící symbol Boží lásky z jednoho kostela do druhého. A ti, kdo byli již unaveni posloucháním nebo putováním, pak mohli v naší faře přijmout i malé občerstvení pro své tělo, připravené našimi sestrami a posedět při vzájemné rozmluvě, nebo jen tichém rozjímání.

Světla svíce postupem doby pomalu pohasínala, v prostorách kostela i fary se rozhostilo ticho. Ale v srdcích účastníků se určitě světlo šířilo dál. Vždyť i někteří z příchozích potštejnských obyvatel se přiznali, že vstoupili do prostor našeho kostela poprvé. A my chceme věřit, že ne naposledy. Že si přece jenom odnesli něco z té atmosféry a třeba jednou, až je Pán osloví a zavolá, vzpomenou si a znovu projdou těmito dveřmi, teď už za světlem víry, lásky a naděje.

Výlet pražské mládeže do Beskyd

Letos se pražská mládež rozhodla využít prodlouženého květnového víkendu, aby si vyjela do přírody. Naším domovem se na chvíli stal dům kazatelské stanice ČCE v Lázech, který měl tu výhodu, že jsme v neděli sešli na bohoslužby jen po schodech dolů.

Tamní sbor se o nás velmi pěkně staral a jako bonus jsme dokonce dostali doma upečené frgále. Byly naprosto výborné, jen někteří velmi zmlsaní jedinci reptali, že jsou pouze povídkové a tvarohové a nejsou žádné makové.

Jinak nám Beskydy přichystaly krásné počasí. První dva dny bylo velmi krásně. V sobotu jsme byli pouze ve čtyřech, a protože dva z nás si s sebou přivezli kola, rozhodli jsme se rozdělit na dvě skupiny a vyrazit na výlet. Zvláštní bylo, že ačkoli se skupiny předem nedomluvíly na žádné trase, nakonec se cesta pěších i cyklistů pozoruhodně shodovala. V sobotu večer nám přijely další dvě mládežnice a v neděli dopoledne dorazili poslední dva, takže jsme konečně byli v plném počtu. Využili jsme nedělního odpoledne k výletu na Hostýn.

Na pondělí jsme si naplánovali výlet na Radhošť, jenže jak už to tak bývá, zkazilo se nám počasí. Ochlazení by nevadilo, ale ta mlha byla vážný problém. Jít na Radhošť, abychom se z něj rozhlíželi jen do oblaků mlhy, se nám zdálo zbytečné. Proto jsme operativně změnili plán, a vyrazili do skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm. Ti šťastnější z nás, kteří neřídili, si tam mohli pochutnat i na úžasné slivovici, která v chladném počasí chutnala dvojnásob. V úterý bylo počasí ještě chladnější, ale to už nám nevadilo, protože jsme stejně balili a jeli domů. Ovšem v Beskydech se nám líbilo natolik, že se tam v budoucnu miníme vrátit. Hora Radhošť tak nezůstane nezdolána.

A. H.

práce sester

Setkání hornolužických sester v Nieském

„Přeji ti, abys stála pevně jako stojí ve větru stará jedle . Tvoje kořeny at tě drží ve všední dny, aby ti při všech těžkostech zůstal úsměv na tváři.“

Těmito slovy nás zval letáček, který nám poslaly v dubnu německé sestry, k tradičnímu setkání, tentokrát ve sboru v Nieském. Vděčně přijala pozvání čtveřice sester ze tří našich sborů a v sobotu 21. dubna opětovala návštěvu sestry Gudrun Schiewe, která k nám do Turnova každoročně zavítá.

Téma „Kořeny, které nás nesou“ nás přivedlo k zamyšlení, že nelze podceňovat znalost historie naší církve. Pro náš každodenní život má však nezastupitelný význam naslouchat i příběhům řadových obětavých sester a bratří, čerpat z jejich zkušeností a navazovat na jejich odkaz. Před publikum sester v Nieském totiž postupně předstoupily čtyři stařenky, které nás dojímaly vyprávěním o tom, jak se dostaly k víře a jak oddaně zasvětily svůj život službě bližním a práci ve sborech Jednoty.

S úctou k pohnuté minulosti městečka Niesky jsme si prohlédli centrum s vkusně opravenými historickými budovami i krásné náměstí a obdivovali moderní domov pro seniory. Děkujeme hornolužickým sestrám za tuto zkušenost.

Líba Bernardová

z církvi doma i ve světě

Ordinace v Letohradě

V neděli 11. března 2012 prožíval letohradský sbor velkou radost. Konala se v něm ordinace pěti sester a bratří. Všichni jsou absolventi kursu pro vzdělávání presbyterů, který vedl br. farář Tomáš Molnár. Po tři roky se zhruba patnáct sester a bratří scházelo třetí sobotu v měsíci k přednáškám, diskusím i společnému promýšlení kázání. Na každé setkání byla potřeba opravdu poctivá příprava. (To mohu dosvědčit jako manželka jednoho z presbyterů).

Po úspěšném složení zkoušek před Synodní radou i zkušebních bohoslužbách nastala sváteční událost - ordinace. Ke službě ordinovaného presbytera/ky byli povoláni bratři Vladimír Pavlíček (Kláster n. Dědinou), Bohumila Raisová (Černilov), Renata Popelářová, Václav Skalický a Oldřich Běťák (všichni tři z Letohradu). Bohoslužby

proběhly netradičně odpoledne v 15 hodin. To proto, aby se jich mohli zúčastnit přátelé a rodiny ordinovaných. Na slavnostních bohoslužbách se podíleli všichni nově ordinovaní, kázáním posloužil bratr Václav Skaliký. Ordinaci provedl bratr Pavel Kašpar, náměstek synodního seniora. Shromáždění také vyslechlo několik pozdravů, mimo jiné od bratra seniora M. Kitty a bratra T. Molnára. Při blahopřáních přišlo velké překvapení

v podobě dortu ve tvaru knihy se jmény ordinovaných.

Letohradský kostel byl zaplněný do posledního místa. Prožili jsme odpoledne plně vděčnosti za to, že si Pán povolává do své služby lidi, kteří jsou ochotni kromě svého civilního zaměstnání sloužit Bohu i lidem ve sboru. Po bohoslužbách pokračovalo vzájemné sdílení u kávy, čaje a dobrot, jaké umí připravit snad jen v Letohradě...

Nada Běťáková

Hlavní téma synodu Českobratrské církve evangelické znělo „Malé sbory“. Protože je to téma, které se bytostně dotýká mnoha našich sborů, ale také sborů v zahraničí, uveřejňujeme příspěvek faráře zemské církve v Bádensku Rainera Januse.

Doma na venkově – výzvy pro církve ve venkovském prostředí

Demografické změny jsou jen jednou z mnoha výzev pro evangelickou církev v Německu. Počet obyvatel klesá. Průměrný věk obyvatelstva stoupá. Lidé se stěhují do velkoměstských aglomerací. Zejména mladí lidé opouštějí periferní venkovská území. A tento vývoj pokročil ještě mnohem dál na východě Německa. Je znát ale i na jihozápadě a všechno nasvědčuje tomu, že na dynamice nabývá i v Bádensku.

V rámci reformního hnutí „Církev v pohybu“ prohlásila evangelická církev v Německu vývoj na venkově za hlavní téma a podpořila zřízení Konference o církvi na venkově.

Ze zkušenosti víme, že dosavadní parochiální struktury již nemohou v této oblasti církevní práci zajistit. Ve venkovských sborech s nízkým počtem členů chybí finanční prostředky na údržbu budov. Farářky a faráři mají leckde na starosti deset nebo více sborů. Mnohá místa jsou pro nedostatek uchazečů prázdná. Je stále těžší získat ke spolupráci dobrovolníky. Víceprezident církevního úřadu Dr. Thies Gundlach ale zdůraznil na Konferenci o církvi na venkově v roce 2011 v Gothě: „Ústup by neměl být první volbou církve v už tak prořídilých oblastech.“

Jde tedy o volby a možnosti pro zdárné zajištění církevní práce ve venkovských oblastech. Předsedkyně synodu Evangelické církve v Německu, která výzvu církevní práce na venkově zná z vlastního pohledu, formulovala svůj názor takto: „Církev je jednou z hlavních sil, které na venkově posilují zdomácnění. Aby ale církev v tomto prostoru zůstala, potřebuje nové formy církevní práce.“ Zaručené recepty na úspěšnou církevní práci ve venkovském prostředí však neexistují a nemohou existovat, protože regionální specifika jsou příliš rozdílná. Naopak, jde o to respektovat regionální podmínky a s ohledem na ně hledat vhodné pracovní formy. A k regionálním podmínkám patří právě také specifické schopnosti faráře a farářky, stejně jako charisma členů sboru, kteří v místě zůstali.

Jedním z důležitých bodů Konference o církvi na venkově byla reflexe problematiky jako lokálního specifika při návštěvách v místních sborech. Analyzovaly a probíraly se konkrétní příklady kreativního řešení. Dva faráři spolupracují v tandemu a starají se spolu o 11 sborů. Jaká je struktura jejich spolupráce? Úkoly se přenášejí z vedení sboru na dobrovolné spolupracovníky. Jak se daří najít vhodné spolupracovníky?

Další těžiště Konference leželo ve výměně vyzkoušených modelů pro práci na venkově. Proč neotevřít ve sborových prostorách třeba obchůdek se zbožím z třetího světa? Tam, kde zavřeli v obci poslední prodejnu, se z něj stane rychle místní komunikační centrum. Proč nespolupracovat v oblasti práce s mládeží i s odpovědnými pracovníky na komunální úrovni: Mají stejné problémy a na spolupráci s církví mohou jen profitovat.

Pro výměnu příkladů dobré praxe založila Evangelická církev v Německu internetovou platformu, kde dobře funguje sdílení nápadů. Zde je možno představit vlastní nápady a modely, poučit se ze zkušeností jiných a – pokud se to hodí do místní struktury – vyzkoušet je ve vlastním sboru.

Tim, že evangelická církev plánuje Konference o církvi na venkově, přispívá k tomu, že se situace ve venkovských sborech dostává silněji do povědomí. Vedle specifické situace a vedle kreativní výměny nápadů zůstává otevřena zvláště pastoračně-teologická problematika. Jak lze integrovat otázky a problémy situace venkovských sborů do dalšího vzdělávání farářek a farářů?

Potřebujeme faráře a farářky, kteří se touto problematikou umějí zabývat profesionálně a jsou také připraveni se ucházet o místa na venkově. Krom toho je třeba přemýšlet o nutných strukturálních změnách.

O. Halama

ZAJÍMAVÁ KNÍŽKA:

Pavel Hošek. *A bohové se vracejí. Proměny náboženství v postmoderní době*. Nakladatelství Mlýn, Jihlava 2012. Zajímavá a čtivá knížka (140 stran malého formátu) docenta Evangelické fakulty, který se specializuje na teologii náboženství. Jako „ochutnávka“ dvě krátké ukázky:

...jakoby docházelo k postupné „sakralizaci spotřeby“. Z nakupování jakoby se stával „posvátný rituál“. Supermarkety na sebe berou rozměry sakrálního prostoru. Nákupní střediska jsou místy, kam se už nechodí jenom za účelem nakoupení konkrétního zboží. Stávají se z nich zábavní centra a „divadla pozemských slastí“, nabízející estetický zážitek a uspokojení všech pěti smyslů, centra, kam se vyráží s rodinou na celý den, místa, kam se chodí za silným prožitkem, ne pouze za účelem pragmatického nákupu. Ten, kdo na tento nový model nakupování přistoupí, jako by se stával stoupencem nového náboženství, „náboženství supermarketu“. A to je pochopitelně vysněný kýžený stav psychologů reklamy a marketingových stratégů: aby se pro co nejvíc lidí (tedy pokud možno pro všechny) stalo nakupování nejsilnějším kulturním a estetickým zážitkem týdne, aby se stalo „spirituální zkušeností“, tedy aby lidé chodili do supermarketu pro to, pro co dříve chodili do kos-tela...

... Právě proto, že se spiritualita stává zajímavým polem experimentování a prostředkem spotřeby a zábavy, poměrně rychle se šíří jev, kterému se říká „náboženské kutilství“, tedy utváření vlastního „náboženského jídelníčku“, šitého na míru potřebám konkrétního „kutilla“, tedy konkrétního klienta či spotřebitele, který diktuje podmínky podle hesla „náš zákazník náš pán“.

V této souvislosti hovoří Lipovetsky (Paradoxní štěstí. Esej o hyperkonzumní společnosti. Prostor, Praha 2007) dokonce o novém druhu „obžerství“, o obžerství zaměřeném na konzumaci spirituálních pokrmů jako je šamanská extáze, iniciační obřady, tantra, zazen nebo transcendentální meditace. Každý si může sám nebo za asistence ochotných instruktorů vytvořit či umíchat vlastní „spirituální koktejl“ či „náboženský eintopf“. Lidé mohou tvořivě kombinovat prvky různých tradic a vytvářet „liturgické sendviče“ podle vlastní chuti.

Pohlédneme-li pozorně na tyto „kulinářské metafory“, které se objevují v literatuře věnované postmoderní renesanci spirituality, stojí za povšimnutí dvě věci: zaprvé, zřejmě není náhoda, že jsou vesměs převzaty z oblasti jídla a pití, tedy z oblasti uspokojování chuťových pohárků. Náboženství se postupně stává něčím, na čem si člověk pochutnává, či dokonce na čem si „smlsne“. Druhým závěrem, který lze nejspíš vyvodit z uvedených metafor, je celkem předvídatelný důsledek tohoto spirituálního labužnictví: dlouhodobá konzumace eintopfů, koktejlů a sendvičů povede pravděpodobně ke špatným stravovacím návykům a k dietním chybám. Něco podobného se dá zřejmě předvídat i v oblasti duchovního zdraví spirituálních strávníků.

ráj srdce

Co je člověk?

Je nebezpečné příliš přesvědčivě člověku ukazovat, do jaké míry se rovná zvířatům, neukážeme-li mu také jeho vznešenost. Neméně nebezpečné je příliš přesvědčivě mu ukazovat jeho vznešenost bez jeho nízkosti. A ještě nebezpečnější je nechat ho v nevědomosti o jednom i o druhém; je však velmi prospěšné vyložit mu jedno i druhé. Člověk nemá věřit, že je roven zvířatům nebo andělům, ani mu nemá být jedno či druhé utajeno, ale má si být vědom obojího.

Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka, že se ho ujímáš? Jen maličko jsi ho omezil, že není roven Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností. (Žalm 8,5-6)

Vždyť úděl synů lidských a úděl zvířat je stejný: Jedni jako druzí umírají, jejich duch je stejný, člověk nemá žádnou přednost před zvířaty, neboť všechno pomíjí. (Kazatel 3,19)

*

Člověk není ani anděl, ani zvíře, a je osudné, že z toho, kdo chce být andělem, stane se zvíře.

Ale člověk, byť byl ve cti, nemusí ani noc přečkat; podobá se zvířatům, jež zajdou.

(Žalm 49,13)

*

Člověk je vznešený tím, že ví o své ubohosti. Strom o své ubohosti neví. Vědět o své ubohosti jistě znamená ubohý být; jenomže vím-li, že jsem ubohý, svědčí to pro mou vznešenost.

Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? Jedině Bohu buď dík skrze Ježíše Krista, Pána našeho! (Římanům 7,24-25)

*

Vynáší-li se, budu ho ponížovat.
Ponižuje-li se, budu ho vynášet.
A neustále mu budu odporovat,
dokud nepochopí,
že je nepochopitelná obluda.

Z "Myšlenek" Blaise Pascala